

INTERPELLATION TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2025-06-12
Besvaras senast
2025-08-21

Till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:718 Säkerhets- och mineralavtal mellan USA och Demokratiska republiken Kongo

Demokratiska republiken Kongo är rikt på några av världens mest eftertraktade mineraler, såsom kobolt, guld, tantal och tenn. Tyvärr har det också varit anledningen till att landet i över ett sekel varit föremål för rovdrift, imperialism och våldsamma konflikter. Vad som nu utspelar sig i Kongo är inte bara en regional tragedi utan en global skandal.

Samtidigt som den väpnade gruppen M23, med dokumenterat stöd från Rwanda och Uganda, fortsätter att avancera i östra Kongo rapporteras det nu att landets president Felix Tshisekedi förhandlar fram ett avtal med USA. I utbyte mot militärt stöd öppnas dörren till Kongos strategiska mineral för amerikanska intressen. I centrum av förhandlingarna står Erik Prince, grundare av den ökända militära entreprenören Blackwater, som enligt Reuters förhandlar om rätt att övervaka säkerheten och beskattningen av mineralutvinningen.

Detta sker samtidigt som det kongolesiska parlamentet hålls utanför processen. Avtalet har inte debatterats öppet. Det har läckt via pressen. Enligt flera kongolesiska civilsamhällesröster är det en kränkning mot folkets rätt till insyn, inflytande och nationell suveränitet.

Det är svårt att tolka detta på annat sätt än som en förlängning av ett gammalt kolonialt mönster där stormakter, med stöd av lokala eliter, fattar beslut över huvudet på det folk som ska bära konsekvenserna. I Kongo ser vi ett desperat ledarskap som, för att klamra sig fast vid makten, öppnar dörren för ökad extern kontroll och utländsk exploatering.

Samtidigt fortsätter EU att profitera på mineral som utvinns illegalt i östra Kongo genom att utnyttja sin makt över Rwanda och Uganda. Mineral som sedan exporteras till Europa och används i vår elektronik, ofta utan spårbarhet eller etisk kontroll.

Om Sverige och EU på allvar menar att vi ska stå upp för mänskliga rättigheter, folkrätt och hållbar utveckling kan vi inte fortsätta spela med i ett system där de rikaste länderna i världen köper stabilitet med vapen och mineral med blod.

Med anledning av detta vill jag ställa följande frågor till statsrådet Benjamin Dousa:

1. Hur ser statsrådet på det så kallade säkerhets- och mineralavtalet mellan USA och Demokratiska republiken Kongo och dess konsekvenser för Kongos suveränitet och folkets rätt till sina resurser?
2. Avser statsrådet att verka inom EU för att offentligt kritisera och motverka denna typ av bilaterala avtal, som riskerar att underminera parlamentarisk insyn och riskerar att gynna privata säkerhetsföretag på bekostnad av mänskliga rättigheter?
3. Vad gör statsrådet för att säkerställa att svenska och europeiska företag inte är en del av den kedja som möjliggör denna illegala exploatering genom handel med Rwanda eller kongolesiska eliter?
4. På vilket sätt inkluderas kongolesiska civilsamhällesaktörer, inte minst i mineralrika provinser som Katanga, i Sveriges och EU:s politiska bedömningar och handelspolitiska riktlinjer?

.....

Lorena Delgado Varas (V)

Överlämnas enligt uppdrag

Gergö Kisch